

25/6/02

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 11 juni 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 02 mei 2002,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische en socio-culturele waarde:

- als monument:

vierkantshoeve met erf en omgeving, gelegen te Tongeren (Rutten), Etjesstraat ; Motstraat 8;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 14e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 223A.

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische en socio-culturele waarde:

- als monument:

weide rond de Ruttense Motheuvel, gelegen te

Tongeren (Rutten), Beekstraat ; Etjesstraat ; Motstraat ;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 14e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 225G, 225H, 225K, 225M.

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, in casu architectuurhistorische en volkskundige waarde:

- als monument:

St.-Evermaruskapel en omgevende kapelweide, gelegen te

Tongeren (Rutten), Motstraat ; Raam ;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 14e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 226, 227.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde van de winning van Burtscheid, gelegen Motstraat 8:

Rutten was in oorsprong waarschijnlijk een Karolingisch fiscusgebied, dat als domein van de Pepiniden steeds een keizerlijke bezitting bleef. Vermoedelijk schonk Lodewijk de Vrome het goed als leen aan de abdij van Selingenstadt en in 1018 ging het over naar de benedictijnerabdij van Burtscheid bij Aken. De abdij vormde de meest concrete macht in het dorp, stimuleerde de stichting van de Sint-Evermaruskapel (11de eeuw) en het kleine kapittel (6 kanunniken) van de Sint-Martinusparochie (13de eeuw), waarvan de proost door de abdis van Burtscheid werd benoemd. De winning van Burtscheid, een imposante gesloten hoeve met 17de eeuwse kern, kan mogelijks worden geassocieerd met het neerhof van de verdwenen Ruttense Mottoren, die de kern uitmaakte van het domein. Sinds de optekening van de Ferrariskaart (1770-1774) lijkt er kadastraal aan het gebouw weinig te zijn veranderd.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde van de winning van Burtscheid, gelegen Motstraat 8:

17de eeuwse complex van witgekalkte (erfzijdegevels), bakstenen gebouwen onder steile zadeldaken, geschikt rond een rechthoekig, gekasseid erf ; woonhuis in het achterste gedeelte van de linkervleugel ; stallingen in de achtervleugel, rechtervleugel en het voorste gedeelte van de linkervleugel ; dwarsschuur in de vleugel aan de Motstraat. Sporen van verschillende bouwfasen : een 17de eeuwse in woonhuis en achtervleugel (breukstenen plint en steil dak), een laat 17de tot vroeg 18de eeuwse in de erfgevel van de achtervleugel (rondboogdeuren in een rechthoekige kalkstenen omlijsting met uitspringende sluitsteen, imposten en neuten), een laat 18de tot vroeg 19de eeuwse in de erfgevels van alle vleugels, evenals aan de buitenzijde van het woonhuis (rechthoekige muuropeningen in vlakke kalkstenen omlijsting, smeedijzeren krulankers). De dwarsschuur, opgetrokken op een silexplint, vertoont intern nog een imposante vakwerkstructuur met ankerbalkgebinten en ankerbalkstandjukken.

Socio-culturele waarde van de winning van Burtscheid, gelegen Motstraat 8:

De zone vanaf de Sint-Evermaruskapel tot de oude pachthoeve is een kernachtige getuige van een groots feodaal verleden, met de heerlijke motte als centrum. Motte, pachthoeve en kapel symboliseren als het ware de middeleeuwse maatschappij, maar zijn ook getuigen van de lokale politiek. Deze monumentale site domineert het dorp en de omgeving.

Historische en historische, in casu architectuurhistorische en socio-culturele waarde van de Motweide, gelegen Motstraat, Etjesstraat en Beekstraat:

De Motweide, het weiland rond de Ruttense Mot, omvat samen met de winning van Burtscheid en de Evermaruskapel, de oude feodale kern van het keizerlijke leen Rutten. De verschillende sites hebben een ontegensprekelijk belangrijke visuele waarde als

beeldbepalend element in de Ruttense dorpskom, maar de weide heeft daarenboven een groot archeologisch potentieel.

Historische waarde van de Sint-Evermaruskapel en kapelweide, gelegen Motstraat en Raam:

Pastoor Ruzelius zou ca 968 in de kapelweide het graf van Evermarus hebben gevonden en er een houten kapel hebben laten bouwen. Abt Wedericus van Burtscheid bouwde op het graf een groter bedehuis, gewijd door prins-bisschop Theoduinus (1048-1075). De huidige kapel dateert van 1784 en werd door kanunnik Hardy gebouwd op de plaats van het vroegere gebouw.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde van de Sint-Evermaruskapel en kapelweide, gelegen Motstraat en Raam:

Rechthoekige kapel van drie traveeën met aangebouwde sacristie van één travee, opgetrokken in silex en mergel onder leien zadeldaken, in de sluitsteen van het portaal 1784 gedateerd ; zijgevels met getoogde vensters waarin glasramen met voorstellingen van de evangelisten ; bepleisterd interieur. Binnen bleven een aantal interessante meubelstukken bewaard : neoklassiek houten portiekaltaar met 16de eeuws, gepolychromeerd houten beeld van Sint-Evermarus ; neoklassiek grafmonument in hardsteen en marmer, bekroond met 18de eeuws schilderij met voorstelling van de Marteldood van Sint-Evermarus ; gepolychromeerde houten heiligenbeelden ; neoromaanse muurschilderingen.

Volksculturele waarde van de Sint-Evermaruskapel en kapelweide, gelegen Motstraat en Raam:

De Sint-Evermaruskapel is het centrum van de eeuwenoude volksverering van Sint-Evermaer, de pelgrim-martelaar, die volgens de legende ten tijde van Pepijn van Herstal door Hacco, heer van Herstappe, werd vermoord. Kapel en legende gaven het ontstaan aan een belangrijk volkskundig fenomeen, de Evermarusprocessie en het Evermarusspel, ook Rutten-mei genaamd, waaraan door sommige auteurs een zeer hoge ouderdom wordt toegeschreven.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel,

25-06-2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN